

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 17.10.2008
COM(2008)654 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

ЕС, Африка и Китай: към тристранен диалог и сътрудничество

{SEC(2008)2641}

(представена от Комисията)

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

ЕС, Африка и Китай: към тристранен диалог и сътрудничество

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	Въведение	3
2.	Политическата инициатива на ЕС за тристранно сътрудничество	5
2.1.	Ръководни принципи за тристранното сътрудничество.....	5
2.2.	Конкретни цели на тристранното сътрудничество	5
2.3.	Диалог за политиката за развитие и партньорство за развитие.....	7
3.	Заклучения	9

1. ВЪВЕДЕНИЕ

В зората на 21 век новата геополитика представлява предизвикателства и възможности за всички участници. Това е валидно най-вече за Африка, която навлиза в нова ера. По-демократична, по-динамична и в по-добро положение, за да се възползва от възможностите, които дава глобализацията, Африка започва да се откроява в световен план.

Създаването на Африканския съюз (АС), засилената роля на регионалните икономически общности (РИО) в Африка, плановите на Африка за икономическо развитие (Ново партньорство за развитие на Африка — New Partnership for Africa's Development, NEPAD) и за демократично управление (Африкански механизъм за партньорска проверка — Africa Peer Review Mechanism, APRM) заедно със Стратегическия план на Африканския съюз (2004—2007 г.) отбелязаха фундаментална промяна в начина, по който Африка гледа на себе си и взаимодейства с външните си партньори. Днес Африка е решена да затвърди международния си статус и започва да предприема действия по разрешаването на сериозни глобални проблеми като гарантирането на сигурността на прехраната, енергетиката, изменението на климата и променящата се икономическата среда.

Африка създаде партньорска мрежа, което предполага, че поема по-голяма отговорност за собственото си развитие, като търси решения от Африка на проблемите на Африка. Същевременно бе подновен интересът към африканския континент поради стратегическото му значение в икономически и политически план и за гарантиране на сигурността. Това създава действителна и желана възможност за Африка да постигне напредък в развитието си и в борбата с бедността.

Европейският съюз и Китай са дългогодишни партньори на африканските страни. ЕС и Китай са съответно първият и третият по значение търговски партньор и инвеститор в Африка. През последните години те преразгледаха основно стратегиите си в отговор на промените на континента.

Африка и ЕС установиха ново и цялостно партньорство, договорено на втората среща на върха Африка—ЕС през декември 2007 г. в Лисабон¹. В Съвместната стратегия Африка—ЕС и първия план за действие по нея, договорен в Лисабон, са набелязани общи предизвикателства и интереси и конкретни секторни партньорства, които целят премахване на бедността, постигане на Целите на хилядолетието за развитие (ЦХР) и насърчаване на сигурността, човешките права, демократичното управление, устойчивото развитие, регионалната интеграция и интеграцията в световната икономика. В съответствие с тези цели и принципи ЕС, който колективно е най-големият дарител на официална помощ за развитие (ОПР), прие да увеличи помощта си, по-специално за Африка, и да подобри ефикасността ѝ², като същевременно пое ангажимент да съгласува политиката си към Африка с приоритетите на АС („принцип

¹ За допълнителна информация: http://www.africa-union.org/root/AU/Conferences/2007/December/eu-au/AU_EU.htm

² В своето съобщение „ЕС като световен партньор за развитие“ Комисията предлага редица действия, с които държавите-членки да се насърчат да увеличат размера и ефективността на помощите, както и области, в които би могла да се подобри координацията на политиките на ЕС.

за самостоятелност“). Обединени безвъзмездни средства и кредити при облекчени условия са основните финансови инструменти.

В периода от 90-те години на миналия век насам Китай се завърна като световна сила и разви по-тесни отношения с Африка. След 2000 г. търговията между Китай и Африка, както и китайските инвестиции в Африка нараснаха рязко, като Китай засили сътрудничеството си за развитие с африканските държави. Това сътрудничество включва опита на Китай в областта на намаляването на бедността. Новият подход към Африка бе установен през 2006 г., когато Китай представи бяла книга относно политиката си към Африка, съсредоточена върху подкрепата на мира и стабилността, развитието и общия просперитет³. Официалната политика за развитие на Китай е да осъществява сътрудничество, ориентирано преди всичко към суверенитета, солидарността, мира и развитието, като основните му принципи са ненамесата във вътрешните работи и взаимните ползи. Главните инструменти на това сътрудничество са търговията, инвестициите, инфраструктурните проекти „до ключ“ и обучението в Китай (стипендии), подкрепяни най-вече чрез заеми и заплащане на дейности в натура⁴.

На срещата на високо равнище в Пекин през ноември 2006 г. Китай и Африка сключиха ново стратегическо партньорство в рамките на Форума за сътрудничество между Китай и Африка (Forum on China-Africa Cooperation, FOCAC)⁵. Много от наблюдателите на процеса отбелязаха наличието на редица общи цели и интереси, свързани с насърчаване на икономическия растеж в Африка и интеграцията ѝ в световната икономика, с действията за постигане на Целите на хилядолетието за развитие (ЦХР) и с усилията за справяне с конфликти и опазване на мира.

Освен това и ЕС, и Китай имат силен общ интерес от насърчаване на стабилното и устойчиво развитие в Африка. Тази реалност бе призната от ЕС и Китай: на проведената на 28 ноември 2007 г. в Пекин десета среща на върха Китай—ЕС лидерите на ЕС и на Китай „приветстваха по-практическото сътрудничество на двете страни чрез техните съответни съществуващи механизми за сътрудничество с Африка, за да допринесат за мира, стабилността и устойчивото развитие в Африка въз основа на равенството и взаимните ползи. Двете страни се договориха да продължат своя диалог по въпросите, свързани с Африка, и активно да проучат ефективни начини и канали за сътрудничество между Китай, ЕС и Африка в подходящите области“.

Съвместната стратегия Африка—ЕС категорично приветства приноса на други партньори и е отворена за сътрудничество с трети държави за постигане на общите цели на партньорството. С тези декларации следователно се предоставя ясна възможност за стратегическо свързване и взаимно укрепване на партньорството на ЕС както с Африка, така и с Китай.

³ Министерство на външните работи на КНР (2006 г.), „Политиката на Китай към Африка“, януари 2006 г.

⁴ Трудно е да се определят точните суми, тъй като счетоводните методи се различават много и Китай все още не публикува статистики за помощите. Освен програмите на централното правителство голям брой провинциални и корпоративни участници изграждат все по-гъста и сложна мрежа от отношения с Африка.

⁵ Форумът за сътрудничество между Китай и Африка бе открит на министерска конференция в Пекин през 2000 г. Третият форум се проведе на високо равнище в Пекин от 3 до 5 ноември 2006 г. За повече подробности: <http://english.focacsummit.org/>

Въпросът е дали ЕС, Африка и Китай могат да направят повече, за да засилят диалога си относно политиките и сътрудничеството си чрез различни форми на тристранно сътрудничество⁶, което да допълни двустранните партньорства⁷. В настоящето съобщение се застъпва идеята, че въз основа на консенсус трябва да установим по постепенен, но прогресивен начин тристранна програма за сътрудничество както с африканските си, така и с китайските си партньори в редица области, където могат да бъдат постигнати в най-пълна степен взаимни ползи и синергия.

2. ПОЛИТИЧЕСКАТА ИНИЦИАТИВА НА ЕС ЗА ТРИСТРАННО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Комисията предлага Африка, Китай и ЕС да работят заедно по гъвкав и прагматичен начин, за да определят и разгледат определен брой области, подходящи за тристранно сътрудничество, и, където е възможно, да свържат това сътрудничество със съществуващите ангажименти в рамките на многостранни форуми и по-специално на ООН. Следва да бъде възприет поетапен подход.

2.1. Ръководни принципи за тристранното сътрудничество

- **Прагматичен и прогресивен подход:** практическо сътрудничество на място. То може да се съсредоточи върху конкретни проекти и сектори. Една такава ориентирана към резултатите стратегия ще помогне да се определят общите цели.
- **Общ подход:** на всеки един етап практическото сътрудничество ще бъде извършено при пълно взаимодействие и съгласие със заинтересованите партньори от Африка (на национално или регионално равнище).
- **Ефективна помощ:** предложеният подход цели а) да се избегне дублиране на усилията; б) да се гарантира по-тясно координиране на дейностите на ЕС и Китай на национално равнище, като се отчитат стратегиите за развитие на африканските страни, и улесняване на обмена на опит, включително опита на Китай от собственото му развитие, и на добри практики и в) да се допринесе за подобряване на ефективността на помощта и за обмена на опит, включително относно ролята на ОПР и на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ), както и на други средства.

Тристранното сътрудничество ще спомогне за повишаване на споделяната отговорност за глобално управление и развитие.

2.2. Конкретни цели на тристранното сътрудничество

Предлага се — в начален етап — тристранното сътрудничество да се съсредоточи върху следните сектори, които са от основно значение за стабилността и развитието на Африка и в които се очаква, че добавената стойност от тристранното сътрудничество ще е най-голяма.

⁶ В съответствие с точка 19, буква б) от Програмата за действие от Акра, с която се насърчава тристранното сътрудничество.

⁷ По-общото отражение на възхода на Китай бе разгледан в Съобщението „ЕС—Китай: по-близки партньори, по-големи отговорности. Настоящото съобщение е съсредоточено по-специално върху отговора на ЕС на възможностите и предизвикателствата за развитието, пред които Африка е изправена в резултат на новата позиция на Китай като основен партньор за развитие на Африка.

- (1) **Мир и сигурност в Африка:** те са необходими условия за развитието. Ето защо в интерес на Африка, ЕС и Китай е да си сътрудничат за подпомагане на стабилността и просперитета на африканските страни и тяхната икономика и да работят с АС и, в рамките на Организацията на обединените нации (ООН), с Китай за подкрепа на развитието на Африканската архитектура за мир и сигурност и за оказване на помощ в мироопазващите операции на АС, изграждането на капацитет и обучението.
- (2) **Подкрепа на инфраструктурата в Африка:** инфраструктурата е основата за развитието, търговията и инвестициите; разработването на общи стратегии и подобряването на синергията между Африка, ЕС и Китай ще спомогнат за посрещане на огромните инфраструктурни нужди на Африка и за постигане на общите цели; да се насърчи тристранното сътрудничество за изграждане на достъпна и устойчива инфраструктура в Африка, която да увеличи свързаността и регионалната интеграция и да подобри условията за устойчиво развитие и икономически растеж (мултимодални транспортни коридори, телекомуникация, енергия, включително от възобновяеми източници, секторни подходи). Инфраструктурният консорциум за Африка следва да поеме ролята на координационен център, където Африка, ЕС и Китай заедно с други страни и международни организации да координират дейностите си и да обменят опит. Координирането на приоритетите, определени от Африка (Краткосрочен план за действие — STAP, и Инструмент за изготвяне на инфраструктурни проекти на NEPAD — NEPAD—IPPF, 2003 г.) също би могло да се подобри в рамките на партньорството ЕС—Африка в областта на инфраструктурата.
- (3) **Устойчивото управление на околната среда и природните ресурси** е от особено значение за устойчивия растеж, борбата с изменението на климата и общите търговски интереси. Тристранното сътрудничество, свързано с такива инициативи като Инициативата за прозрачност в добивната промишленост (Extractive Industries Transparency Initiative, EITI), Правоприлагане, управление и търговия в областта на горите (Forest Law Enforcement, Governance and Trade, FLEGT) и процеса от Кимбърли, може да позволи на африканските страни да увеличат своя местен капацитет за управление на ресурсите, търговията и конкуренцията по отворен и прозрачен начин, така че да се постигне максимален размер на устойчивите инвестиции и резултатите в областта на развитието, по-специално в сектори като горското стопанство, енергията от възобновяеми източници, енергийната ефикасност, управлението на отпадъци, рибарството и минното дело. Като се има предвид значението на това да се изгради дългосрочен национален капацитет за адаптиране, особено в най-уязвимите към изменението на климата страни, Комисията предлага да се проучи възможността за започване на съвместна работа с Комисията на Африканския съюз (КАС) и Китай, с цел изграждане на капацитет, в областта на изменението на климата и енергията от възобновяеми източници с евентуално използване на трансфер на технологии и увеличени възможности за инвестиции по Механизма за чисто развитие, както и в

рамките на световно споразумение по изменението на климата за периода след 2012 г. Един здрав стълб за околната среда допринася за осигуряване на прехраната на най-бедните слоеве от населението и за устойчивия мир. Съвместното изграждане на капацитет ще бъде в съответствие със съществуващия двустранен диалог за околната среда между Европейската комисия и Китай и Европейския съюз и Африканския съюз.

- (4) **Земеделие и безопасност на храните:** увеличаването на производителността в сектора на селското стопанство е от основно значение за постигане на напредък по Целите на хилядолетието за развитие като цяло и в частност на ЦХР 1 относно бедността и глада. Тристранното сътрудничество би могло да повиши производителността и равнището на производството в селското стопанство в Африка и да способства за по-голяма сигурност на прехраната по устойчив начин, като се вземат предвид социално-икономическите, екологичните и здравните аспекти на производството на храни. Комисията предлага да се проучат възможностите за синергия в резултат от тристранно сътрудничество в следните области: изследвания и иновации в селското стопанство, като се отдели по-специално внимание на хранителните продукти; контрол на болестите по животните и безопасност на храните, като се отдели по-специално внимание на определянето и спазването на санитарни и фитосанитарни стандарти. Тристранното сътрудничество следва да се постави в рамките на Пълната програма за развитие на селското стопанство в Африка (CAADP), която представлява дългосрочната програма за селскостопанско развитие на Африка.

2.3. Диалог за политиката за развитие и партньорство за развитие

За да се постигнат посочените по-горе цели, диалогът на централно и местно равнище трябва да се разшири въз основа на съществуващия диалог ЕС—Африка и ЕС—Китай, както и да допълни рамката на ООН. Важно е да се насърчи култура на обмен и консултации на всички равнища. Успоредното проследяване на провеждания диалог в рамките на мозъчни тръстове ще помогне на определящите политиката да подобрят взаимното разбиране на съответните политики и подходи и да набележат възможности за сътрудничество, като същевременно допринесе за изграждане на научноизследователски капацитет и за подпомагане на обмена между народите.

Диалогът трябва да бъде организиран и засилен на различни равнища въз основа на съществуващите структури и форуми:

- на континентално равнище: за да се насърчат континенталната и регионалната интеграция на Африка, ние се надяваме, че КАС ще има основна воля в този диалог. Ръководителят на делегацията на ЕС към АС в Адис Абеба, Етиопия, би могъл да изпълнява координационна функция за организиране на редовни и специални консултации между АС, ЕС и Китай, по-специално в областта на мира и сигурността;
- на регионално равнище: Европейската комисия изигра изключителна роля в укрепването на регионалните икономически общности в Африка и разполага с мощен инструмент за сътрудничество в рамките на ЕФР. Различните регионални

стратегии и индикативни програми могат да послужат за отправна точка за насърчаване на тристранното сътрудничество във всички предложени сектори, но най-вече в инфраструктурния сектор, където за оценката и реализирането на мащабни енергийни и телекомуникационни програми или на мултимодални транспортни коридори е необходимо регионално участие на институционално и управленско равнище в подкрепа на националната рамка ⁸;

- на национално равнище (посланици): редовен и специален обмен на информация и мнения, както и на многостранна основа по инициатива на държавите;
- в рамките на двустранния диалог ЕС—Китай: Африка да се включи като редовна тема в дневния ред на консултациите между ЕС и Китай, в стратегическия диалог, съвместния комитет, Тройката за Африка и срещите на високо равнище ЕС—Китай. Когато това е възможно, в консултациите следва да бъдат включени подходящи партньори от Африка.

За насърчаване на партньорството за развитие (ЦХР 8) и ефективността на помощта за развитие (Парижка декларация за ефективността на помощите⁹) е особено необходимо да се разшири текущият обмен на информация и опит с африканските партньори относно стратегиите на държавите и начина, по който всяка страна по процеса провежда и оценява политиката си за развитие, с цел да се подобрят допълването и разпределението на задачите, използването на националните системи, предсказуемостта и управлението по резултати, при което предоставянето на помощта е обвързано с по-малко процедурни ограничения. Това може да бъде реализирано посредством учебни посещения, командироване на служители и редовни консултации на централно или национално равнище. „Координационните срещи на дарителите“ биха могли да се разширят до „координационни срещи на партньорите за развитие“, както и в процеса да бъде използван опитът на Китай. Целта на Международния център за намаляване на бедността в Китай, който има установени контакти с Комитета за подпомагане на развитието (КПР) към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) и традиционни дарители, е да се превърне в платформа за такъв обмен и ЕС следва да подкрепя подобни усилия. Процесът на диалог от Хайлигендам, в който Китай взема участие, може да допринесе към този нов подход. Политиката на засилена ангажираност на ОИСР и текущият процес на размисъл в КПР относно изготвянето на нов мандат на комитета, който да отговори на бъдещите предизвикателства, могат също да представят нови идеи. Тристранното сътрудничество в Африка би могло да подкрепи този процес с практически опит и да предостави полезни поуки, които да се използват в текущите дебати относно ефективността на помощите и на развитието.

⁸ Такова регионално участие следва да се извършва само когато са налице определени условия (управление, институционален и управленски капацитет на регионално равнище, ефикасност на секторните и регионалните организации), които да осигурят необходимата благоприятна среда за осъществяване на различните предвидени операции.

⁹ Китай е страна по Парижката декларация за ефективност на помощите, приета на 2 март 2005 г. Китай активно проучва дейностите в това отношение на други страни по Парижката декларация и на Комитета за подпомагане на развитието към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие. Китай също така взема участие в последващия процес (напр. Форума на високо равнище за ефективност на помощите, проведен в Акра през септември 2008 г.

3. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Тристранното сътрудничество ще бъде поетапно, но промените могат да доведат до резултатно разглеждане на глобалните предизвикателства пред развитието по ефективен начин на многостранна основа. Трите партньора могат съвместно да работят по общи интереси и да обсъждат глобални предизвикателства от ключово значение, като същевременно развиват своите двустранни отношения. Процесът ще укрепи техните съответни двустранни партньорства и ще подобри възможността на Африканския съюз да изпълнява ролята си на ключов фактор в развитието на Африка и на международната сцена. Цялостният резултат от това тристранно сътрудничество ще спомогне за споделяне на отговорността за глобално управление и развитие.

Европейската комисия приканва държавите — членки на ЕС, и партньорите от Африка и Китай да разгледат и подкрепят представените по-горе предложения, както и да сътрудничат в организирането на тристранни инициативи по следните линии:

- подобряване на координацията в съответните международни организации и инициативи, особено по африканските инициативи, и определяне на подходящи начини за сътрудничество;
- увеличаване на взаимните посещения и на обмяна на служители от всички страни с цел учене едни от други и създаване на мрежа в подкрепа на тристранния диалог и сътрудничество на международно, централно и национално равнище, както и подобряване на информационния поток;
- организиране на годишни срещи на висшите служители (ЕС—АС—Китай) по инициатива, на ротационен принцип, на партньорите с цел стратегическо координиране на диалога и сътрудничеството;
- покана към тройката на АС да се присъедини към годишния диалог за Африка между ЕС и Китай;
- увеличаване на изследванията и създаването на знания в съответните определени сектори;
- сключване на конкретни споразумения между агенции, институции и асоциации за улесняване на съвместните инициативи, ориентирани към резултатите;
- предаване на настоящото съобщение на партньорите от Африка и Китай за обсъждане на високо или министерско равнище.

Ето защо Комисията иска от Съвета и Европейския парламент да одобрят посочените по-горе предложения с оглед на по-нататъшна дискусия с партньорите на ЕС в Африка и Китай.